

Секція 4

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

УДК 338.2;351.746

Євген Володимирович КОВАЛЬОВ,

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри економіки та фінансів факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

СИСТЕМА ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Для багатьох країн світу проблема зміцнення економічної безпеки держави остається дуже актуальною. В Україні багато недоліків ще не тільки стримують її розвиток, але і приймають форми загроз економічній безпеці держави. Найбільш небезпечними, на наш погляд, є:

- висока доля неформальних економічних процесів у суспільно-му виробництві та стан економічної злочинності;
- недостатня ефективність державного регулювання економічних процесів;
- недосконалість системи мотивації праці та трудової зайнятості населення;
- висока залежність України від зовнішніх джерел енергетичних ресурсів;
- низька результативність науки та інноваційного розвитку виробництва;
- корупція у сфері управління.

Можна констатувати, що в Україні практично відсутня ефективна система економічної безпеки держави. З одного боку, вважаємо, це пояснюється молодістю української держави, з іншого – недостатньою увагою до цієї проблеми з боку державних органів управління.

Погляди дослідників на сутність та місце злочинної економічної діяльності характеризуються різноманітністю та суперечностями. Відповідно до розробленої нами класифікації суспільна економічна діяльність може бути поділена на формальну (здійснюється у встановлених правових межах) та неформальну (здійснюється поза межами правового поля, господарська діяльність ухиляється від обліку та оподаткування). До складу неформальної економіки, на нашу думку, слід включити три складові частини: економіка власних потреб, тіньова економіка, кримінальна економіка.

Економіка власних потреб являє собою роботи у домашньому та присадибному господарстві. Хоча формально ця діяльність повинна підлягати оподаткуванню, але оскільки у цьому господарському секторі роботи здійснюються кожною людиною або родиною у вільний від виробничої праці час та направлені в основному на підтримку життєдіяльності особистості та родини і мають відносно незначні обсяги, вважаємо, що цю діяльність доцільно звільнити від оподаткування. Результати діяльності цього сектора необхідно враховувати у складі валового внутрішнього продукту.

До тіньової економіки будемо відносити господарську діяльність, спрямовану на виготовлення товарів та надання послуг, виробництво яких не заборонено законом, але яке приховується від обліку та оподаткування. Результати тіньової економіки необхідно включати у склад валового внутрішнього продукту країни. Дуже актуальним на сучасному етапі є створення методів виявлення тіньової господарської діяльності суб'єктів підприємництва та умов переходу економічних процесів з «тіні» у формальну сферу.

До складу кримінальної економіки включається господарська діяльність, що заборонена діючим законодавством та завдає шкоди державі, родині, особистості: виробництво та продаж зброї, наркотиків, торгівля людьми, грабежі, рекет, корупція та ін. Господарські результати дії цього сектору необхідно враховувати на основі статистичного обліку, але не включати у валовий внутрішній продукт країни. Правоохоронні органи повинні здійснювати кримінальне переслідування суб'єктів господарської діяльності, що працюють у цьому секторі, намагаючись повністю ліквідувати сектор.

Таким чином, хоча відповідно до діючого законодавства всі складові неформальної економіки кваліфікуються як злочинна економічна діяльність, на нашу думку, більше підстав відносити до такої діяльності тіньову та кримінальну економіки. У злочинної економічної діяльності можна виділити наступні характерні ознаки:

- наносить економічну шкоду інтересам широких верств суспільства: державі, регіонам, підприємствам, громадянам;
- для економічних злочинів характерна висока «ефективність» – значне збагачення при низьких витратах та відносній небезпеці;
- систематичне повторення або розвиток на протязі часу;
- здійснення економічних злочинів у межах або під прикриттям формальної економічної діяльності;
- економічні злочини мають організований, як правило, груповий характер;
- використання для здійснення економічних злочинів недоліків у веденні формальної економічної діяльності;

- висока «гнучкість» економічних злочинів, їх швидке пристосування до діючих умов господарювання;
- різноманітність форм прояву економічних злочинів, їх постійний розвиток та удосконалення;
- складність економічних злочинів, високий рівень їх інтелектуального та наукового забезпечення;
- «ланцюговий» характер економічних злочинів: здійснення одного злочину, як правило, породжує інший;
- неоднозначність економічних злочинів – з одного боку така економічна діяльність несе значну шкоду, з іншого – може приносити користь людині, регіону, державі;
- економічна злочинність стає економічною основою для оволодіння владою – проникнення у владні структури та підтримки злочинних та терористичних груп.

Найбільш важливими, на нашу думку, причинами сучасного існування економічної злочинності в Україні є:

- прагнення підприємців у умовах становлення та розвитку ринкових відносин до швидкого збагачення та накопичення капіталу;
- привабливість економічних злочинів високим рівнем матеріального збагачення при відносно низьких витратах, ризику та небезпеці;
- складність організаційних процедур початку та ведення бізнесу;
- низький рівень інформаційного забезпечення бізнесу;
- нестабільність та складність системи оподаткування;
- низька ефективність роботи корпусу державних службовців;
- недостатньо активна позиція держави у боротьбі проти економічних злочинів.

Таким чином, зрозуміло, що економічна злочинність – це дуже складне і загрозливе для економічної безпеки держави явище.

Ефективну протидію економічній злочинності необхідно базувати не на окремих напрямках, а на системі економічних, організаційних та правових заходів.

Першим і найголовнішим заходом у боротьбі проти економічної злочинності вважаємо створення загальнодержавного механізму нагляду та наукового аналізу стану і розвитку процесів економічної злочинності у межах держави, регіонів, галузей. На жаль на цей час боротьба ведеться не на попередження економічних злочинів, а на усунення їх наслідків. В зв'язку з цим слід визначити гостро актуальними сучасні глибокі дослідження причин, умов існування, закономірностей розвитку економічної злочинності, розробку напрямків і методів ефективної протидії. Для якісного виконання цих завдань на базі діючих наукових та навчальних закладів доцільне формування наукових шкіл і регіональних центрів дослідження, створення організаційного

механізму збирання відповідної інформації, необхідної у першу чергу для аналітичного виявлення та прогнозування розвитку економічної злочинності. Міцна наукова база дослідження економічної злочинності у країні повинна стати надійною основою якісної роботи правоохоронних органів у боротьбі проти економічної злочинності.

Суттєвий вплив на зниження економічної злочинності мають також заходи:

- спрощення організаційних процедур початку та ведення бізнесу;
- оптимізація кількості напрямків підприємницької діяльності, які підлягають ліцензуванню;
- створення системи ефективної мотивації та посадових переміщень чиновників;
- лібералізація та стабільність умов оподаткування;
- забезпечення підприємницьким структурам швидкого та вільного доступу до інформаційних джерел;
- стабільність та послідовність у діях правоохоронних органів проти економічної злочинності.

Таким чином, очевидно, що тільки системний підхід у застосуванні економічних, організаційних та правових заходів у змозі ефективно сприяти суттєвому зниженню економічної злочинності та зміцненню економічної безпеки України.

Одержано 27.10.2016

УДК 658.8.011.1

Ірина Анатоліївна ПЕТРОВА,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри інформаційної безпеки факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ЗБУТУ

Просування товару підприємства на міжнародних ринках може бути здійснено через власні торгові організації безпосередньо споживачу або через закордонних маркетингових посередників. Безпосередні поставки товару від виробника до споживача називають фізичним розміщенням. Воно включає у себе три основні елементи: створення товарного складу, транспортування, управління матеріально-технічним постачанням.

Товарообіг – діяльність по плануванню, перетворенню в життя і контролю за фізичним переміщенням матеріалів і готових виробів від місць їхнього походження до місць використання з метою задоволення потреб споживачів і з вигодою для себе. Товарообіг включає: